

Artefakt je typický pro střední paleolit, kde se bifaciální nástroje vyskytují především v micoquienu. Představuje dosud nepřesvědčivější doklad tradice bifaciálních suportů, vyrobených z vysočinských křišťálů a nalezených přímo v oblasti zdrojů. Není ovšem sám, starobylých plošně retušovaných artefaktů se tu našlo už více (Valoch 2004; Vokáč 2004; Šmácho, Oliva – viz zpráva Ostrov nad Oslavou výše), z toho lze usuzovat, že výchozí křišťálů zde navštěvovali i ti, kteří sami uměli podobné artefakty zhotovit. Na rozdíl od mladopaleolitického aurignacienu, jemuž patří vydatné naleziště s hojným výskytem křišťálů Nová Dědina I na východní Moravě, se typické středopaleolitické nástroje tedy vyráběly na místě výchozů, zatím co v aurignacienu až na zásobovaném místě. V oblasti zdrojů křišťálů lze ve středním paleolitu doložit i jeho exploataci (Oliva et al. 2024).

Literatura

- Alembik, L., Slobodník, M., Gadas, P. 2023: Provenience křišťálového artefaktu od Bohdalce na Českomoravské vrchovině. *Acta rerum naturalium* 29, 5–10.
- Gadas, P., Hrazdil, V., Novák, M., Houzar, S. 2014: Minerály dutin jednoduchých pegmatitů a je doprovázejících muskovitových žil strážického moldanubika, Česká republika. *Acta Musei Moraviae, Scientiae geologicae* 99(2), 49–71.
- Oliva, M., Šmácho, P., Hanzl, Z. 2024: Středopaleolitická exploatace křišťálů u Mirošova na Českomoravské vrchovině. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* CIX(2), 95–109.
- Valoch, K. 2004: Křišťály jako surovina štipané industrie. *Acta Musei Moraviae, scientiae* 89, 129–166.
- Vokáč, M. 2004: Suroviny štipané industrie v pravěku jihozápadní Moravy. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* LXXXIX, 167–206.

Summary

A unique find of a small triangular biface, made of smoky rock crystal (Fig. 15, 16), was recovered from the area of rock crystal outcrops in the Bohemian-Moravian Highlands (Sklené nad Oslavou cadastral area, Žďár nad Sázavou District). This artefact indicates that such bifacial tools were produced directly at the raw material source, contrasting with the Aurignacian high scrapers with lamellar retouch, which are typical for the crystal industry production at the Nová Dědina I site in Eastern Moravia.

Petr Gadas, Martin Oliva

Soběsuky (k. ú. Milovice, okr. Kroměříž)

Horní Kuče, kóta 335 m n. m.; Milovice I.

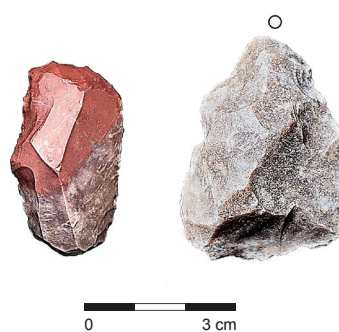
Střední paleolit, aurignacien, epiaurignacien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: 12 kusů dočasně u autora, ostatní Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: WGS-84: 49.2267658N, 17.3572136E

Přibližně 400 m severně od Milovic se na návrší okolo kóty 335,4 m n. m. Horní Kuče nachází bohatá paleolitická stanice objevená v r. 1975 J. Strozerem, nebo A. Zemanem (Oliva 1987). Autor zprávy zde v letech 2017–2022 provedl cca desítku sběrů při nichž bylo z formálních nástrojů nalezeno 12 škrabadel (včetně dvou dvojitých a dvou typu Lhotka), tři odštěpovače a moustérienský hrot. Mimo výše uvedené bylo nalezeno i několik jader, většinou vytěžených až do malých zbytků a vyšší desítky kusů debitaže. V surovinovém spektru dominuje silicit glacienních sedimentů, radiolarit je zde velmi vzácný. Mezi novými nálezy vyniká dvojité kýlovité škrabadlo z dvoubarevného

radiolaritu, které je mimořádně pečlivě dokola retušované a jako celek s přihlédnutím k výraznému barevnému efektu inklinuje k užitému umění. Spolu s ním pak vyobrazujeme moustérienský hrot z rohovce typu Troubky-Zdislavice, který je nejspíše starší intruzí (obr. 17). V současnosti je lokalita již povrchovými sběry značně vyčerpaná, a nadto většina nálezové plochy byla nedávno zatravněna. Artefakty se koncentrovaly na východním a severovýchodním svahu od vrcholu kóty, nicméně sbírat štipanou industrii se zde dalo na ploše o průměru cca 200 m až k vrstevnici 328 m n. m.

Vzhledem k tomu, že se jedná v regionu o velmi nápadnou polohu, byla tato nejspíš využívána v paleolitu jako stanice opakované v různých časových obdobích. V dosavadních podchycečných nálezech převládá na lokalitě sice aurignacien, vzácně se však vyskytují i starší intruze středopaleolitických prvků (drásadla a hroty quinson, tayac, moustérien) a poměrně hojná je zde i mladší intruze jako škrabadla typu Lhotka.

Obr. 17. Soběsuky. Dvojité škrabadlo z radiolaritu a moustérienský hrot z rohovce typu Troubky-Zdislavice. Foto P. Šmácho.

Fig. 17. Soběsuky. A double scraper made of radiolarite, and a Mousterian point made of Troubky-Zdislavice-type chert. Photo by P. Šmácho.

Literatura

- Oliva, M. 1987: *Aurignacien na Moravě*. Studie Muzea Kroměřížska '87. Kroměříž: Muzeum Kroměřížska.

Summary

On the hill around the 335.4 m elevation point of Horní Kuče near Soběsuky (Milovice cadastral area, Kroměříž District), a new assemblage of formal tools was recovered, comprising 12 scrapers (including two double scrapers and two of the Lhotka type), three hammer tools, and a Mousterian point. In addition to these, several cores and several dozen pieces of debitage were found at the site. The raw material spectrum is dominated by flint, with radiolarite being very rare. Particularly noteworthy is a double scraper made of two-coloured radiolarite, and a Mousterian point made of the Troubky-Zdislavice-type chert, the latter likely representing an older intrusion (Fig. 17). The site has been heavily depleted by surface collections, and much of the investigated area has recently been grassed over. The finds were concentrated on the eastern and north-eastern slopes of the hilltop, but the chipped stone artefacts were recovered across an area roughly 200 m in diameter, extending down to the 328 m contour line.

Petr Šmácho